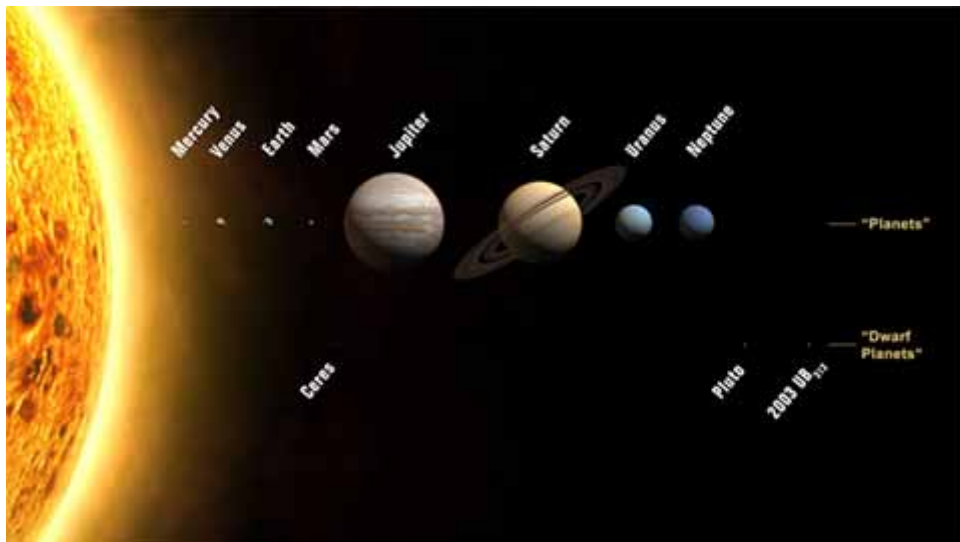

Τι είναι "πλανήτης"; (επίσημος νέος ορισμός) και ο υποβιβασμός του Πλούτωνα από πλανήτη σε "νάνο πλανήτη"

της Θεοδώρας Γκάγκα, MSc

[Download PDF](#)

Εικόνα1: Η νέα "κατηγοριοποίηση" των ουράνιων αντικειμένων στο ηλιακό μας σύστημα (© IAU). ◀ ▲

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του **26^{ου} Συνεδρίου** της Διεθνούς Αστρονομικής Ένωσης (**IAU**) (14 - 25 Αυγούστου 2006) που έγινε στην Πράγα, **οι πλανήτες του ηλιακού μας συστήματος είναι πλέον οχτώ και όχι εννέα όπως γνωρίζαμε έως σήμερα**. Αυτοί είναι: ο Ερμής, η Αφροδίτη, η Γη, ο Άρης, ο Δίας, ο Κρόνος, ο Ουρανός και ο Ποσειδώνας. Επιπλέον ορίζεται μία καινούρια κατηγορία ουράνιων σωμάτων, οι **νάνοι πλανήτες** (dwarf planets) στην οποία ανήκουν **ο Πλούτωνα** (που μέχρι σήμερα θεωρείτο πλανήτη), **η Δήμητρα** (Ceres, που μέχρι σήμερα θεωρείτο αστεροειδής) και ο νεο - ανακαλυφθείς **2003 UB313** (ακόμα δεν έχει οριστεί η επίσημη ονομασία του). Η τελική απόφαση πάρθηκε στις **24 Αυγούστου 2006** καθώς έγινε ανοιχτή ψηφοφορία ανάμεσα στους χιλιάδες αστρονόμους που παραβρέθηκαν στην Πράγα, μεταξύ 16:30 και 17:00, ώρα Ελλάδος.

Αμφιβολίες για τον καθορισμό αντικειμένων ως πλανήτες υπήρχαν από παλιά. Για παράδειγμα, η Δήμητρα όταν ανακαλύφθηκε το 1801, από τον Giuseppe Piazzi, αρχικά θεωρήθηκε πλανήτη. Στη συνέχεια όμως καθώς ανακαλύφθηκαν και άλλα κοντινά της παρόμοια αντικείμενα, έλαβε τελικά τον χαρακτηρισμό του αστεροειδή. Τελευταία, με την ανακάλυψη του 2003 UB313 - αντικείμενο μεγαλύτερο τόσο σε μάζα όσο και σε ακτίνα από τον Πλούτωνα και σε μεγαλύτερη απόσταση από τον Ήλιο - και πολλών άλλων κοσμικών αντικειμένων στο ηλιακό μας σύστημα, έγινε αναγκαίος ο επαναπροσδιορισμός της έννοιας του «πλανήτη» και να γίνει μια νέα κατηγοριοποίηση των σωμάτων που βρίσκονται στο ηλιακό σύστημα.

Σύμφωνα με μία αρχική πρόταση της IAU που διατυπώθηκε στις 16 Αυγούστου, ως πλανήτες θα χαρακτηρίζονταν 12 ουράνια σώματα, ο Ερμής, η Αφροδίτη, η Γη, ο Άρης, η Δήμητρα, ο Δίας, ο Κρόνος, ο Ουρανός, ο Ποσειδώνας, ο Πλούτωνα, ο Χάρωντας (δορυφόρος του Πλούτωνα) και ο 2003 UB313. Σχετικά με αυτήν την πρόταση ένα από τα μέλη της Επιτροπής Ορισμού Πλανητών (Planet Definition Committee) ο **Richard Binzel** αναφέρει: **"Ο στόχος μας ήταν να βρούμε μια επιστημονική βάση για έναν νέο καθορισμό της έννοιας του πλανήτη και επιλέξαμε τη βαρύτητα ως καθοριστικό παράγοντα. Η φύση αποφασίζει εάν ένα αντικείμενο είναι ή όχι ένας πλανήτη."**

Κατά τη διάρκεια όμως του συνεδρίου και έπειτα από πολλές συζητήσεις και διαφωνίες προέκυψαν διάφορες προτάσεις οι οποίες τέθηκαν σε ψηφοφορία και τελικά επικράτησαν τα ψηφίσματα 5A και 6A.

Το **ψηφίσμα 5A** περιέχει τον βασικό καθορισμό της έννοιας "πλανήτη" και την ταξινόμηση - ονομασία των υπόλοιπων κοσμικών αντικειμένων του ηλιακού μας συστήματος. Σύμφωνα με αυτό τα κοσμικά αντικείμενα του ηλιακού μας συστήματος ταξινομούνται ως εξής:

- **(1)** Σε **πλανήτες**, που είναι ουράνια σώματα τα οποία: **(α)** είναι σε τροχιά γύρω από τον Ήλιο, **(β)** έχουν επαρκή μάζα ώστε λόγω της ιδιο-βαρύτητάς τους να βρίσκονται σε υδροστατική ισορροπία και επομένως να έχουν σχεδόν σφαιρικό σχήμα και **(γ)** έχουν συλλέξει - "καθαρίσει" - κατά μήκος της τροχιάς τους γύρω από τον Ήλιο όλα τα μικρο-σώματα (απομεινάρια του αρχικού υλικού από το οποίο προέκυψε το ηλιακό μας σύστημα)

- **(2)** Σε **νάνους πλανήτες**, που είναι τα ουράνια σώματα για τα οποία ισχύουν τα (1α) και (1β) αλλά δεν ισχύει το (1γ). Επιπλέον δεν θα πρέπει να είναι δορυφόροι άλλων πλανητών.
- **(3)** Στα «**μικρά κοσμικά αντικείμενα του ηλιακού μας συστήματος**», (**Small Solar - System Bodies**) όπου ανήκουν τα υπόλοιπα κοσμικά αντικείμενα που είναι σε τροχιά γύρω από τον Ήλιο (εκτός των δορυφόρων των πλανητών) .

Επίσης επικράτησε και το **ΨΗΦΙΣΜΑ 6A** όπου αναφέρεται ότι **ο Πλούτωνας** χάνει τη θέση του ανάμεσα στους πλανήτες και χαρακτηρίζεται σύμφωνα με το ψήφισμα 5A, **νάνος πλανήτης** ενώ δε αποτελεί το πρότυπο για μια νέα κατηγορία αντικειμένων, των μετα-Ποσειδωνίων αντικειμένων (**trans - Neptunian objects**).

IAU

Για περισσότερες πληροφορίες επισκεφθείτε την ιστοσελίδα του [IAU](http://www.iau.org)

Εικόνα2: Το προεδρείο του 26^{ου} συνεδρίου της Διεθνούς Αστρονομικής Ένωσης (IAU) (14 - 25 Αυγούστου 2006) στην Πράγα (© IAU).